

BUDAPEST, BÉCS, PRÁGA ÉS VARSÓ KÖZÖTTI VÁROSDIPLOMÁCIAI KAPCSOLATOK

HILBERT BÁLINT

CITY DIPLOMACY BETWEEN BUDAPEST, VIENNA, PRAGUE AND WARSAW

The significance of city diplomacy started to increase after the end of World War II, and the main features of city cooperation also constantly changed throughout the post-war decades. Recently, partner city and sister city collaborations are characterized not only by cultural aspects but by economic ones as well. The issues related to city diplomacy are primarily investigated by scholars from the fields of international relations and jurisprudence. In human geography, however, the examination of city cooperation is mainly concerned with economic issues, and much less with political ones. By revealing local government linkages between four Central European capitals, this paper attempts to demonstrate city diplomacy as a useful research in the field of human geography. In addition to geographical proximity, Budapest, Vienna, Prague and Warsaw have much more in common: they have comparable population sizes, common historical influences over the 20th century, as well as strong cultural relations, all of which might contribute to tight political-diplomatic relationship between them. Moreover, after the fall of the Iron Curtain and the subsequent access of their respective countries to the European Union, Central Europe became politically more united. Based on official city cooperation contracts, the principal aim of the study is to reveal the four capitals' diplomatic relations compared to those on the national scale.

BEVEZETÉS: A VÁROSDIPLOMÁCIA ÉS KAPCSOLÓDÓ FOGALMAK

A testvérvárosok kutatása a földrajztudomány képviselői körében nem igazán elterjedt, a téma vizsgálata leginkább a jogtudomány, illetve a nemzetközi kapcsolatok szakterületén zajlik, de a közgazdaságtudomány és a történettudomány képviselői is foglalkoznak vele (RAMASAMY, CREMER 1998; CLARKE 2011). A munka alapvető fogalmainak, a városdiplomácia és az annak körébe tartozó testvérvárosi kapcsolat definiálásánál is az utóbb említett tudományterületek szakirodalmaira támaszkodhatunk.

Habár a diplomáciai, vagyis nemzetközi kapcsolatok intézésével kapcsolatos tevékenység a köztudatban még ma is leginkább állami feladatnak minősül, azonban sok más szereplő (civil szervezetek, multinacionális szervezetek, szubnacionális önkormányzatok) is részt vállal abból, többek között a városok is. Az önkormányzati diplomácia a nemzeti kormányzatok alatti közigazgatási egységek közvetlen külföldi partnerkapcsolatainak létesítését, gondozását jelenti, amelynek keretében hozott döntéseknek (nagy részben) illeszkedniük

kell az országos külpolitikai, külgazdaság-politikai és kulturális célkitűzésekkel¹ (*NYUSZTAY 2011*). Az előbbi definíció értelmében egy város nemzetközi partnerkapcsolatainak menedzselését városdiplomáciának nevezzük, amelynek keretébe így a testvérvárosi kapcsolatok is beletartoznak. A szubnacionális közigazgatási szintek (ezen belül főleg a városok) nemzetközi kapcsolatait a nemzeti szinttől a speciális helyi érdekek, feladatok megjelenése, valamint a kötetlenség, gyakorlatiasság és protokolláris merevség hiányának jellemzői különböztetik meg. Ugyanakkor az önkormányzati diplomácia nem függetleníthető a nemzeti szintű diplomáciától, a nemzetközi kapcsolatok decentralizációjának egyik formájaként is értelmezhető, amelynek kulcs szereplői a város hivatalos szervei és annak képviselői (*PLUIJM 2007*).

A testvérvárosi kapcsolat (angolul sister vagy twin city²) olyan formálisan és hosszú távra kötött együttműködés, amely általában két, külön országban³ található település között jön létre (*ZELINSKY 1991*). A testvérvárosi kooperációt a két település vezetői (a települési képviselőtestület jóváhagyásával) szerződés megkötésével biztosítják (*CHUNG, MASCITELLI 2008*). Egy adott testvérvárosi kapcsolat létrehozásánál rengeteg szempont játszhat szerepet, ilyen a partner települések közös történelmi kapcsolata, gazdasági érdekei, kulturális értékei vagy ideológiai meglátásai (*ZELINSKY 1991*).

A testvérvárosi kapcsolatoknak kulcs tényezőit is értelmezhetjük (*CREMER ET AL 2001*):

A testvérvárosi kapcsolat...

- egy formális megegyezés, általában a települések polgármestereinek aláírásával köttetik meg.
- általában határozatlan időre jön létre.
- időbeli folyamatossága miatt nem csak egy közös ügyre korlátozódik, hanem közös cselekvések sokaságára. (Nincs egységes formula a testvérvárosi kapcsolatokban kiterjedő ügyekre, minden esetben a partnerek saját igényeik szerint állapodnak meg.)
- létrehozásában a települési önkormányzat képviselői érdekeltek, a partnerek közös tevékenységében a legtöbb helyi lakos önkéntesként vesz részt.

¹ Habár az önkormányzati diplomáciára kisebb hatással van a „nagypolitika”, de azt mindenképpen az államközi diplomácia egyik kiegészítő platformjának kell tekintenünk (*MÉREY 2011*).

² Két település testvérvárosi kapcsolatának létrejötténél a „twinning”, három partnerváros együttműködése esetén a „trinning”, illetve ennél is több résztvevő esetén a „ring” (gyűrű) szavakat használják angol nyelvterületen (*ZELINSKY 1991*).

³ Létrejöhet testvérvárosi megállapodás egy országon belüli települések között is (*ZELINSKY 1991*). Munkámban a testvérvárosi kapcsolat kifejezést a külön országokban található települések együttműködéseként értelmezem.

- létrehozásának ötlete általában helyi önkormányzati szinten vetődik fel.
- kölcsönös előnyöket biztosít a partner településeknek, egyik fél sem profitál a másik kárára. (A testvérvárosi kapcsolat tulajdonképpen egy lehetőségnek tekinthető, amely mind a települési önkormányzatoknak, mind a lakosoknak és más helyi szereplőknek előnyökkel járhat (HANDLEY 2006).)

Alapvetően tehát a városdiplomácia tágabb tevékenységi körre vonatkozatható, amely egy adott város minden nemzetközi városi partnerkapcsolata beletartozik, míg a testvérvárosi kapcsolat csak a szerződéssel megerősített partnerkapcsolatokra korlátozódik. A testvérvárosi szerződés nélküli város kapcsolatokat partnervárosi kooperációnak szokás nevezni. A testvérvárosi viszony, amelyet egy szerződés garantál, általában szorosabb kapcsolatot feltételez, mint az ilyen szerződéssel nem rendelkező partnervárosi viszony, azonban ez nem tekinthető minden esetben törvényszerűnek.

1. A KUTATÁSI TÉMA KONTEXTUALIZÁLÁSA: A VÁROSDIPLOMÁCIA JELLEGÉNEK TÖRTÉNETI ALAKULÁSA

A városdiplomácia történetének kezdete egészen a görög városállamok koráig nyúlik vissza, azonban tanulmányom szempontjából a II. világháború után kialakult „modern” városdiplomácia formálódásának ismertetése célravezetőbb. A települések közötti diplomáciai kapcsolatok és a testvérvárosi mozgalom kialakulása a világháború után közvetlenül a nemzetközi megbékéléshez és egymás kultúrájának jobb megismeréséhez kapcsolódott. Az 1980-as évekig a testvérvárosi kapcsolatok túlnyomó többsége az „Első világ” vagyis a kapitalista országok települései között jöttek létre (ZELINSKY 1991). Megjelentek olyan nemzetközi szervezetek is, amelyek a nemzetközi és azon belül is a testvérvárosi kapcsolatok elősegítését tekintette és ma is tekinti céljának. Előbbi szervezetek csoportjába tartozik például a United Cities and Local Governments (UCLG) és az International Union of Local Authorities (IULA). Az Európai Unióban 1989 óta van hivatalosan érvényben testvérvárosi program, amelyhez pénzügyi alap is kapcsolódik. A testvérvárosi együttműködések kialakításáért és szorosabbá tételéért az Európai Unióban az Európai Települések és Régiók Tanácsa (Council of European Municipalities and Regions) a felelős. Az Europe for Citizens program az EU 2014-2020 közötti programja, amelynek keretében politikai és pénzügyi támogatást nyújtanak az unión belüli városi kapcsolatok kialakítására [1].

A testvérvárosi kapcsolatok jellege és azok megkötésének célja az elmúlt több mint fél évszázadban folyamatosan változóban volt. A II. világháború utáni

évtizedekben a kapcsolatoknál alapvetően a nemzetközi barátságon és egymás kultúrájának megismerésén volt a hangsúly, amely fokozatosan alakult át szorosabb kulturális, majd gazdasági együttműködéseké (*NZ INSTITUTE OF ECONOMIC RESEARCH 2003*). Több tanulmány arra mutatott rá, hogy a testvérvárosi kapcsolatok kulturális jellege magától értetendően alakul át folyamatosan gazdasági jellegűvé (*RAMASAMY, CREMER 1998; CREMER ET AL. 2001; GICZI, SIK 2004; FURMANKIEWICZ 2005; CROSS 2010*). A kultúrának ugyanis jelentős szerepe van a gazdaságban, így az hatással van a tőkefelhalmozásra, illetve a gazdasági erőforrásokra. Ennek értelmében a szoros kulturális kapcsolat két város között mintegy előkészítője a közöttük beinduló gazdasági kapcsolatoknak. Az előbb vázolt folyamatot, az ausztrál városok testvérvárosi kapcsolatainak példáján Kevin O'Toole 2001-es tanulmányában rendszerbe foglalta és a testvérvárosi együttműködések három érettségi fázisát állapította meg (*O'TOOLE 2001*):

1. Asszociatív (kapcsolat létesítő) fázis
2. Reciprokatív (kölcsonös kapcsolaton alapuló) fázis
3. Kereskedelmi együttműködés fázisa

O'Toole megfigyelései szerint az ausztrál városok 1960-as és 1970-es években testvérvárosi kapcsolataikat a nemzetközi barátság jegyében kötötték, amely inkább szimbolikus viszonynak minősíthető (1. fázis). A meglévő városközi kapcsolatok a későbbiekben tovább mélyültek és oktatási, szakmai, egyéb programok keretében lakosaikat (és tapasztalataikat) egymás között „cserélni” kezdték (2. fázis). A városok közötti kapcsolat a 2. fázisban így már hasznot is hoz a partnereknek, nem csak szimbolikus jelentősége van. A testvérvárosi kapcsolat jellege a végső, 3. fázisban gazdasági irányt vesz, amelyben a partnerek közvetlenül vagy közvetetten szorgalmazzák a gazdasági jellegű együttműködések is. A 3. fázis elérésével természetesen nem tűnik el nyomtalanul az első két fázis jellege, hanem a három fázis elemei együttesen működnek a kapcsolatban. Kiindulva abból a tényből, hogy a testvérvárosi kapcsolatot csak egy, ezt kimondó szerződés határoz meg, ezért O'Toole fázisait tanulmányomban két település bárminemű diplomáciai viszonyának megállapítására alkalmazni fogom.

Jelen kutatás a közép-európai térség négy hasonló népességszámmal rendelkező fővárosa, Budapest, Bécs, Prága és Varsó egymáshoz fűződő diplomáciai kapcsolataik bemutatására tesz kísérletet az O'Toole által megállapított fázisok segítségével. Az empirikus kutatási eredmények a városok között létrejött konkrét együttműködési dokumentumokra támaszkodnak. Továbbá a négy főváros egyéb hivatalos forrásait is igénybe vettem, amelyekkel a vizsgált települések nemzetközi kapcsolati hálójában is elhelyeztem az egymáshoz fűződő viszonyaikat, amellyel tágabb kontextusban is értelmezhetővé válnak a kutatás eredményei. A tanulmány empirikus részének szerkezete így alapvetően Budapest, Bécs, Prága és Varsó összes globális és

európai város kapcsolatának áttekintése után tér rá a fővárosok konkrét kooperációira.

Az elméleti alapok szakirodalmi feldolgozásán túl, tanulmányom forrásait az érintett városok nemzetközi referenseitől származó információk (dokumentumok és ezekre vonatkozó szóbeli kiegészítések) és egyéb, a fővárosok hivatalos weboldalainak forrásai jelentették. A városok között létrejött eredeti szerződések fénymásolatát vagy digitalizált változatát személyesen vagy elektronikus levelezésen keresztül a Budapest Fővárosi Önkormányzat (illetve néhány kerületi önkormányzat) munkatársaitól sikerült beszerezni. A magyar fővároson kívül Bécs, Prága és Varsó fővárosi önkormányzatainak illetékes kollégáitól is e-mail-ben, illetve telefonos beszélgetéseken keresztül további kiegészítő információkat kaptuk az adott városok kapcsolatát illetően.

A négy főváros kooperációjának vizsgálata elhelyezkedésük miatt érdekes, hiszen Közép-Európában közel három évtizede emelkedett fel a vasfüggöny, beindítva interakciókat a térségen belül. Az érintett fővárosok államainak Európai Unióba való csatlakozása vélhetően még jobban felerősítette ezeket a kölcsönhatásokat. Kutatásom fő célkitűzése rámutatni arra, hogy az 1990-es rendszerváltozás és a vasfüggöny megszűnése óta a térség négy hasonló és sok közös történelmi előzménnyel rendelkező fővárosa mennyire „talált egymásra” a városdiplomácia színpadán, amely végső soron rávilágít a közép-európai nagyvárosi együttműködés egyik aspektusára is. Mivel a társadalomföldrajzi kutatások zömében a városok közötti kapcsolatokat főként gazdasági szempontból értelmezik (az ún. „városverseny” kapcsán ld. például *ENYEDI 1995*, *ENYEDI 1997*, *SHEN 2011*, *ECONOMIST INTELLIGENCE UNIT 2012*, *UN-HABITAT 2013*, míg a politikai és (város)diplomáciai kapcsolatok kérdésköre nagyrészt hiányzik a vizsgálatokból. Ezért a tanulmány távlati célja a városdiplomácia, mint vizsgálati szempont beemelése a hazai társadalomföldrajzi diskurzusba.

2. GLOBÁLIS ÉS EURÓPAI VÁROSDIPLOMÁCIAI KAPCSOLATOK

Budapest, Bécs, Prága és Varsó közötti együttműködések erősségének megítélése érdekében a négy főváros globális és európai térben fennálló partner- és testvérvárosi hálózatát kell áttekintenünk. Egyelőre tekintsünk el a négy vizsgált város egymáshoz fűződő diplomáciai viszonyaitól. Mindegyik vizsgált fővárosnak Európában található a legtöbb testvér és partnervárosa. A legnagyobb koncentrációt Bécs, míg a legnagyobb diszperziót Varsó partnervárosainak elhelyezkedése mutatja. Bécs partnervárosi együttműködéseinek többségét a közép- és kelet-európai térségben bonyolítja. Az Ausztriával szomszédos államok kiemelt helyzetben vannak az osztrák főváros kapcsolatrendszerében. Varsó Dél-Európát kivéve minden európai térségben kooperál nagyvárosokkal. Budapest európai partnervárosi hálózata

inkább koncentráltabbnak tekinthető, a magyar fővárossal együttműködő települések többsége a kontinens közepe táján helyezkedik el. Prágával kooperáló városok elhelyezkedése, Varsóhoz hasonlóan diszperz, de kitűnik a cseh főváros német partnervárosainak nagy száma (1. ábra).

A vizsgált települések Európán kívüli kapcsolatai igen szerteágazóak. A globális szintet tekintve a négy főváros nemzetközi városi kapcsolatai alapvetően ugyanazokban a térségekben találhatóak, nevezetesen az észak-amerikai (USA) és a távol-keleti (Kína és Japán) térségekben, de a közel-keleti térség is kiemelhető. Az Európán kívüli partner települések aránya az összes kapcsolatot figyelembe véve Varsó esetében a legnagyobb, Bécs esetében a legkisebb (2. ábra).

Úgy tűnik, hogy a vizsgált fővárosok partnervárosi kapcsolataik kialakításában nem igazán tartják fontosnak a közép-európai térséget (Németországot kivéve). Ez alól kivétel Bécs, amely számos településsel működik együtt a térségben, az osztrák fővárosnak több partnervárosi kapcsolata van Közép-Európában, mint Európa többi részében együtt vagy Európán kívül. Feltűnő Prága és Varsó érdeklődésének látszólagos hiánya a térség települései iránt. Németországon kívül a cseh és a lengyel főváros partnervárosai távol egymástól, Nyugat- és Kelet-Európai egyes részein találhatóak meg, Európán kívül is aktívabb diplomáciai tevékenységet folytat az említett két főváros. Természetesen a négy város egymáshoz fűződő diplomáciai kapcsolatai árnyalhatják a helyzetet, amelyet a következő fejezetben tekinthetünk át.

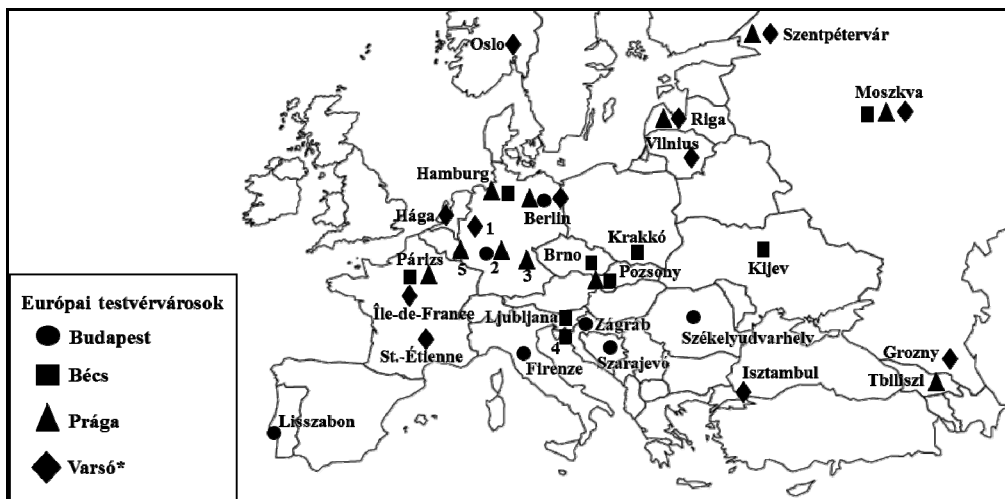
3. FŐVÁROSOK KÖZÖTTI DIPLOMÁCIAI KAPCSOLATOK

A kutatás során Budapest, Bécs, Prága és Varsó fővárosi önkormányzatok, valamint Budapest néhány érintett kerületi önkormányzatának nemzetközi kapcsolatokért felelős szervezeteivel vettük fel a kapcsolatot a négy város jelenlegi és közelmúltbeli (1990-től számított) együttműködéseinek áttekintése érdekében. A szóban, e-mail-ben, illetve írásban (konkrét szerződések, megállapodások) kapott információkból leszűrve állítottunk össze szubjektív megítélés szerint egy listát a városok közötti együttműködés szorossága alapján. Az együttműködési dokumentumok által indikált városkapcsolatokat jellegük alapján pedig az O'Toole-féle fázisrendszerbe illesztettük (1. táblázat).

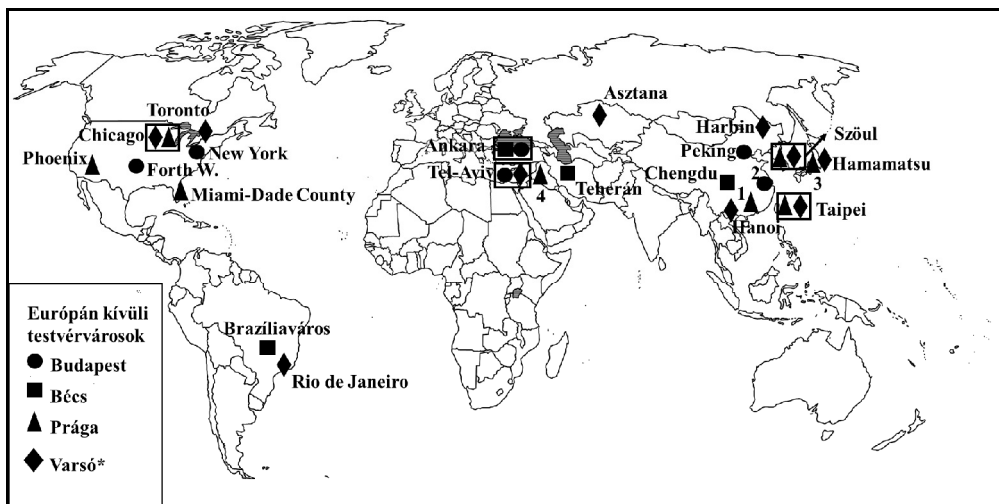
A fejezetben a városkapcsolatokat település párosonként tekintjük át, azonban számításba kell venni, a több mint két város közötti megállapodásokat és nyilatkozatokat is. Két olyan nyilatkozat megkötésére került sor a múltban, amelyben Bécs kivételével minden vizsgált főváros érintett:

1-2. ábra: Budapest, Bécs, Prága és Varsó európai (1.) és Európán kívüli (2.) testvér- és partnervárosi kapcsolatai (kivéve az egymáshoz fűződő kapcsolataikat)

Figure 1-2. The sister and partner city relations of Budapest, Vienna, Prague and Warsaw in Europe (1.) and outside of Europe (2.) (Except their relationships to each other)

1: Düsseldorf, 2: Frankfurt am Main, 3: Nürnberg, 4: Trieszt, 5: Luxembourg

1: Guangzhou (Kanton), 2: Sanghai, 3: Kiotó, 4: Jeruzsálem

<http://budapest.hu/Lapok/Fovaros/Testvervarosok.aspx>

<https://www.wien.gv.at/politik/international/netzwerke/staedtekooperationen.html>

http://zahranicnivztahy.praha.eu/jnp/cz/partnerska_mesta/index.html

<http://www.um.warszawa.pl/o-warszawie/kompendium-wiedzy/miasta-partnerskie?page=0,0>

- 2004: *„Alakítsuk együtt a jövőt” Varsó, Prága, Budapest és Berlin polgármestereinek közös nyilatkozata:*

A nyilatkozat az Európai Unió 2004. évi kibővítésének alkalmából köttetett, amelyben a négy város polgármesterei a városok és lakosaik közötti együttműködés erősítésére tettek ígéretet. A városok közötti együttműködés erősítése a következő területekre terjed ki: idegen nyelv tanulás, iskolák és egyetemek közötti kapcsolatok, kulturális intézmények közötti kapcsolatok, közlekedési infrastruktúra fejlesztése a négy város között, menedékjogot kérők integrálása, városi biztonság garantálása, közigazgatás fejlesztése, városfejlesztés. A szerződésben továbbá megegyeztek a városok az Európai Unió szervezeteiben való közös érdekek együttes képviselésében.

- 2013: *Pozsony, Prága, Varsó és Budapest polgármestereinek közös nyilatkozata*

A Visegrádi Csoport országainak fővárosai az Európai Unió Strukturális és Kohéziós Alapjainak hatékony forrásfelhasználása tekintetében tapasztalatcserét, valamint az EU területi programjaiban az érdekek összehangolását helyezték kilátásba.

Bécs nem érintett ezekben a megállapodásokban, azonban az osztrák főváros egyesével mind a három másik fővárossal megkötötte az ún. Katasztrófavédelmi Egyezményt, amely az érintett városokban adódó szükség esetén önkéntes segítségnyújtásra vonatkozó szervezési intézkedéseket szabályozza. A települések közötti segítségnyújtás kérésre történik, személyi és anyagi segítséggel kell hozzájárulnia a többi félnek a vészhelyzet elhárításához. A segéderők főleg tűzoltásra, vegyi veszély elhárításra, egészségügyi segítségnyújtásra, mentésre és biztonságba helyezésre hívhatók. Az osztrák főváros az egyezményt összesen tizenhárom, döntően közép- és kelet-európai várossal kötötte meg [2]. Bécs városa továbbá képviseleti irodákat is működtet több európai nagyvárosban, többek között Prágában és Budapesten is. A képviseleti irodák Bécs és az adott városok közötti kommunikációt és együttműködést segíti, információkat szolgáltat, valamint rendezvényeket is szervez [3].

1. táblázat: Budapest, Bécs, Prága és Varsó közötti kapcsolatok tipizálása (Fővárosok közötti és fővárosi kerületek közötti kapcsolatokat szintetizálva)
 Table 1. The typology of the relations between Budapest, Vienna, Prague and Warsaw

(Based on the synthesis of the relations between the capitals and their districts)

Városkapcsolat fázisai (O'Toole)	Kapcsolat erőssége	Együttműködő városok
Kereskedelmi	Testvérvárosi (szintű) kapcsolat*	Bécs - Budapest
Reciprokatív	Szoros kapcsolat	Budapest - Varsó
	Mérsékelt szoros kapcsolat	Prága - Budapest
Asszociatív	Gyenge kapcsolat	Bécs - Prága
	Bilaterális kapcsolat hiánya	Prága - Varsó

*Szerződés nem rendelkezik erről, de a partnervárosi kapcsolatok szorossága révén, a két város testvérvárosnak tekinti egymást⁴.

Forrás: Budapest (Fővárosi Önkormányzat és néhány kerületi önkormányzat), Bécs és Prága nemzetközi kapcsolatokért felelős szervezetének információszolgáltatásai (együttműködési dokumentumok és szóbeli kiegészítések) alapján a szerző saját szerkesztése

Fővárosi kerületi szinten 2007 óta Budapest, Prága és Bécs első kerületei (történelmi belvárosai) között áll fenn nyilatkozat, amely a jövőbeli együttműködés előkészítéséről szól. A budapesti kerületek nemzetközi aktivitása kutatásom szerint, magasan kiemelkedik a többi vizsgált főváros kerületei közül, amely valószínűsíthetően az önkormányzati jogállásnak köszönhető, a másik három fővárosban a kerületek jogilag a főváros részét képezik. Budapest kerületeinek kapcsolatai között találhatunk bécsi, prágai és varsói kerülethez fűződő együttműködések is. Budapest I. kerület egyszerre van kapcsolatban mindhárom másik főváros történelmi városmagjaival [4]. A másik végletet Prága kerületei képviselik, amelyeknek nagyobb része egyáltalán nem rendelkezik testvérvárossal. Varsó kerületei a vizsgált városok közül csak budapesti kerületekkel vannak hivatalosan kapcsolatban.

3.1. KERESKEDELMI FÁZISÚ VÁROSKAPCSOLATOK

3.1.1. TESTVÉRVÁROSI (SZINTŰ) KAPCSOLAT

A térség fővárosai közül csupán Bécs és Budapest áll testvérvárosi kapcsolatban egymással, habár ez is csak „kimondva” van így, a partnerek

⁴ Budapest Főpolgármesteri Hivatal nemzetközi referensének szóbeli kiegészítése.

között nincs erről hivatalos szerződés. Bécs és Budapest közötti szoros együttműködést a rendszerváltás óta hat együttműködésről szóló dokumentum is megerősíti, illetve egyes megállapodások megújítása már többször is megtörtént az elmúlt három évtizedben. A két város között létrejött megállapodási szerződések és azok lényegének tartalma a következők időrendi sorrendben:

- *1990. Katasztrófavédelmi Egyezmény: Kölcsönös segítségnyújtás vészhelyzet esetén. (Bővebben lásd 3. fejezet).*

- *1992. Nyilatkozat a Budapest és Bécs közötti együttműködésről:*

A nyilatkozat két fő pontja a város határán kívüli együttműködésről és a rendszeres információ- és tapasztalatcseréről szól. A város határain kívüli együttműködés arra vonatkozik, hogy a két város mindent megtesz, hogy az országaik kormányainál a közös céljaikat elérjék. A közös célok között szerepel a közlekedési problémák közös megoldása a város határán kívül, amely főleg a Bécs-Budapest közötti vasúti összeköttetés meggyorsításáról és a Párizs-Strasbourg-München-Bécs-Budapest nagyteljesítményű vasút kiépítéséről szól. További célok voltak a közös kulturális tevékenység és közös nemzetközi környezetvédelmi kiállítás szervezése, közös pályázat kiírása az építészet és várostervezés témakörében, budapesti Ausztria Ház létrehozása. A rendszeres információ- és tapasztalatcsere keretében a két város szoros együttműködést folytat az alábbi területeken: gazdaság és technológia; várostervezés és városfejlesztés; tömegközlekedés; építés- és lakásügy; hulladékbegyűjtés, szállítás és megsemmisítés; a kulturális örökség védelme; oktatás és szakképzés; gyermekvédelem és ifjúságpolitika; egészségügy és szociálpolitika; kultúra és sport.

- *1993. Együttműködési megállapodás:*

A megállapodás biztosította a két város hulladékgazdálkodásának és további környezetvédelmi projektjeinek kidolgozásában való együttműködést, amelynek elérésére mindkét fővárosnak egy-egy szakmai bizottságot kellett létrehozni. A megállapodás keretein belül a két városnak erőfeszítéseket kell tennie a vadlerakók felszámolására, a védelem nélküli hulladéklerakók bevedésére, a hulladéklerakásra alkalmas területek kiválasztási szempontjainak kidolgozására, a hulladékgazdálkodási koncepciók összehangolására, a felszíni vizek védelmére, a lakosság teljes körű felvilágosítására és egyéb környezetvédelmi együttműködésre. Az együttműködési megállapodást 1995. szeptember 27-én többek között kiegészítették a szabálytalan hulladék-lerakóhelyek szanálásával, a szelektív hulladékgyűjtésből származó értékes anyagok gazdasági hasznosítási lehetőségeinek vizsgálatával, a légszennyező anyagok gyors és költséghatékony

csökkentési lehetőségeinek vizsgálatával és a budapesti vízellátás és a szennyvízelvezetés javítására kidolgozandó koncepcióval.

- *1995. Szándéknyilatkozat a regionális gazdasági és vállalati kooperációs kapcsolatok terén folytatott együttműködés fellendítése céljából:*

A nyilatkozat a Budapesti Vállalkozásfejlesztési Alapítvány (BVA) és a Bécsi Gazdaságélénkítési Alap (WWFF) között jött létre. A BVA fő feladata a működő és kezdő budapesti vállalkozások információval, tanáccsal, kisebb hitelekkel való támogatása, továbbá Nyugat-Európával, Béccsel és más városokkal való kapcsolatok ápolása. A WWFF 1982 óta támogatja a bécsi cégeket, a kezdő vállalkozásokat és a hazai és nemzetközi beruházókat tevékenységükben. A megállapodás szerint mindkét non-profit szervezet abban érdekelt, hogy az általa támogatott érdekcsoportokat a mindenkori másik város vállalataival gazdasági együttműködésre készítse. Rövidtávú célként a rendszeres, személyes kapcsolatok erősítését jelölte meg a nyilatkozat, amelyek információcsere révén valósulnak meg. Közép- és hosszú távon projektek elméleti és gyakorlati megvalósítását tűzték ki célként, amelynek segítésére vállalásügyi fogadónapok megszervezését Bécsben és Budapesten egyaránt, egy info-line üzembe helyezését és képzési, oktatói és tréning-programok feltételeit tervezték meg.

- *2002. Közös Nyilatkozat a városi együttműködésről*

Bécs és Budapest 2002-ben úgy döntött, hogy a két város polgárainak és a lakosság jólétének érdekében kiterjeszti az együttműködést további tizenegy területre, melyek a következők: városfejlesztés; közlekedés; a levegő minőségének javítása; vízellátás és szennyvízkezelés, valamint a természetes vizek revitalizációja; energiaellátás és alternatív energiák; környezet; hulladékgazdálkodás; árvízvédelem; pénzügyek és EU-konform közbeszerzés; kulturális csere és további együttműködések. A további együttműködések csoportjába tartozik a turizmus, az egészségügy, a sport, az ifjúság- és családpolitika, oktatás és egyéb olyan témák közös fejlesztése, amelyek a kétoldalú együttműködés során jelentkeznek. Ezeken kívül Bécs és Budapest egymás rendelkezésére bocsátotta az Európai Unióhoz való csatlakozással kapcsolatos tapasztalatait.

- *2006. Közös Nyilatkozat a városi együttműködésről*

A nyilatkozat célja konkrét beruházási projektek felismerése és megvalósítása a városi és környezeti technológiák területén. Bécs és Budapest a következő szakterületeken való együttműködésről állapodtak meg: városfejlesztés (különös tekintettel a közlekedésfejlesztésre), hulladékgazdálkodás, ivóvíz, szennyvíz, energia, levegő és zaj, környezetvédelem és zöldfelület-gazdálkodás,

árvízvédelem, EU-konform közbeszerzés, információs- és kommunikációs technológia, e-kormányzat, kultúra, egészségügy és szociálpolitika. A nyilatkozat kiemeli, hogy ha lehetséges, akkor a projektek tervezéséhez és külső szakértők bevonásához európai uniós támogatásokat kell igénybe venni, és a projektek megvalósításához szükséges pályázatokat közösen nyújtják be.

A közeljövőben, várhatóan újabb megállapodás megkötésére kerül sor Bécs és Budapest között⁵ megerősítve a közép-európai régióban így is mintaértékűnek számító városi együttműködést. A két város aktuális főpolgármestere közötti együttműködés mellett folyamatosak a tapasztalatcserék, a közös rendezvények, fesztiválok, konferenciák és egyéb események⁶.

A két főváros kerületei között sok és régóta tartó kapcsolatot fedezhetünk fel. Bécs és Budapest 7-7 kerülete⁷ van valamilyen szinten kapcsolatban egymással. A kerületek közötti kapcsolatok többsége már több mint 10 éves. A legtöbb együttműködés keretében a kerületek tapasztalatcserét valósítanak meg a kultúra, az oktatás, a turizmus, az európai uniós programok, a városfejlesztés, az egészségügy, a gazdaság, a környezetvédelem, illetve a kerületi közigazgatás területén. Jellemző még a felek közötti iskolai csereprogramok, gyermeküdültetések, illetve sportrendezvények szervezése. Szorosabb együttműködések esetében a két kerület nemzetközi szinten való összefogása, közös érdekek képviselése is az együttműködési szerződés részét képezi.

Bécs és Budapest fővárosi és kerületi szinten ma már rengeteg városi ügyben működik együtt és folytat tapasztalatcserét, amely már jóval túlmutat egy egyszerű kulturális jellegű együttműködésen. Láthattuk, hogy a két fővárosi önkormányzat (és kerületi önkormányzatok is) már gazdasági területen is folytat tapasztalatcserét, illetve vállalkozásaik együttműködéseit is próbálják elősegíteni. A két város több nemzetközi szervezetben is összehangolja tevékenységét és közösen lépnek fel érdekeik megvalósítása érdekében. Bécs és Budapest testvérvárosi kapcsolata O'Toole ausztrál kutató besorolása szerint már a harmadik fázisban (kereskedelmi együttműködés) található, habár annak inkább csak a „bevezető szakaszában”, mivel a két várost közvetlenül érintő és közösen kivitelezett gazdasági projektek még eddig nem voltak. A két főváros

⁵ Budapest Főpolgármesteri Hivatal nemzetközi referensének szóbeli kiegészítése.

⁶ Budapest Főpolgármesteri Hivatal nemzetközi referensének szóbeli kiegészítése.

⁷Innere Stadt – I. kerület, Mariahilf – VI. kerület, Neubau – VII. kerület, Floridsdorf – VIII. kerület, Liesing – XV. kerület, Donaustadt – XXII. kerület, a bécsi és a budapesti Józsefváros/Josefstadt kapcsolata 2006-ban kezdődött, mára azonban inaktívvá vált. Az említett budapesti kerületek nemzetközi kapcsolataival foglalkozó referensektől kapott információk (dokumentumok, szóbeli kiegészítések) segítségével mértem fel a két város kerületei közötti kapcsolatokat erősségét.

közötti kapcsolat 1990 óta történő elmélyülése O'Toole rendszerének fázisain is könnyen végigkövethető.

3.2. RECIPROKATÍV FÁZISÚ VÁROSKAPCSOLATOK

3.2.1. SZOROS KAPCSOLAT

Budapest és Varsó kapcsolata mind fővárosi, mind kerületi szinten megkötött megállapodásokat tekintve szorosnak ítéltető a még nem tárgyalt városi kapcsolatokhoz képest. A 2004-ben és 2013-ban kötött több várost érintő megállapodáson túl a két főváros kapcsolatát egy szándéknyilatkozat és egy abból létrejött együttműködési megállapodás alapozza meg:

- *2003. Szándéknyilatkozat:*

Varsó és Budapest fővárosi önkormányzatok a lengyelek és a magyarok közötti évszázados baráti kapcsolatra hivatkozva helyezte kilátásba a két város jövőbeli együttműködési megállapodását.

- *2005. Együttműködési Megállapodás Varsó és Budapest között:*

A megállapodás értelmében a két város kölcsönös információ- és tapasztalatcserét folytat a városigazgatás, városüzemeltetés, az építészeti örökség védelme és a sport területén. A két főváros továbbá kifejezte együttműködési szándékát a nemzetközi szervezeteken belül, a kereskedelmi-gazdasági és tudományos-technikai kooperáció területén, valamint a nem városi igazgatás alatt álló intézmények (civil szervezetek) bevonásával és közös rendezvények szervezésével teremtenek esélyt a két város polgárainak, hogy megismerjék a másik fél kultúráját.

A kerületek szintjén is szoros a két főváros kapcsolata, összesen 5-5 kerület⁸ áll testvérvárosi kapcsolatban egymással. A kerületek többsége már a 90-es évek vége óta tartja egymással a kapcsolatot, fő partnerségi tevékenységük pedig a kölcsönös tapasztalatcserére, az iskolai csereprogramokra, a kulturális kapcsolatokra és rendezvényekre, valamint a helyi vállalatok, szervezetek, intézmények és lakók találkozásának elősegítésén alapul.

Budapest és Varsó kapcsolata fővárosi és kerületi szintet is tekintve leginkább kulturális jellegűnek tekinthető, de már megjelenik a gazdasági együttműködés előmozdításának, illetve a nemzetközi szervezetekben való együttműködésének szándéka is. O'Toole rendszerében a két város közötti együttműködés egyértelműen a reciprokatív fázisban van jelenleg. Tulajdonképpen a 2003. és a 2005. évi megállapodás az asszociatív és a

⁸ Sród miescie – I. kerület, Zoliborz – II. kerület, Bemowo – III. kerület, Ochota – XIII. kerület, Bialoleka – XXII. kerület.

reciprokatív fázist testesítette meg a két város kapcsolatában. A következő fázisba való átlépésnek már megvan az erős kulturális kapcsolati alapja.

3.2.2. MÉRSÉKELTEN SZOROS KAPCSOLAT

Prága és Budapest fővárosi önkormányzata csak a már említett két, több várost érintő megállapodásban érdekelt, amelynek révén a két település között folyamatosak a szakmai tapasztalatcserék és a delegációk látogatása egymás városában. 2010-ig a két város vezetőségének érdekei közeledtek egymáshoz, azonban a kooperáció további erősítésében egyik fél sem érdekelt jelenleg⁹. 2014-ben a városok főpolgármesterei találkoztak egymással, de konkrétumokról nem sikerült megegyezni. Kerületi szinten szorosabb kooperációkról beszélhetünk, Budapest I. kerület és Prága I. kerület [5], valamint Budapest XI. kerület és Prága V. kerület között áll fenn testvérvárosi kapcsolat. Mindkét kerületpáros közötti több mint egy évtizedes kapcsolat igen szorosnak tekinthető. Folyamatos a kerületek között a tapasztalatcsere az európai uniós közigazgatás, a korszerű önkormányzati munka, a műemlékvédelem és a turizmus területén. Ezeken túl különböző (építészeti, ifjúsági, művészeti) csereprogramok zajlanak a kerületek között, valamint közös rendezvényeket, eseményeket és egymás promotálását segítő kiállításokat szerveznek. Budapest V. kerülete és Prága II. kerülete között is sokáig állt fenn partnerségi megállapodás, azonban pár éve megszakította egymással a két kerület a kapcsolatot¹⁰.

Prága és Budapest kapcsolatának értékelésénél a fővárosi és kerületi szint elválasztandó egymástól. Fővárosi szinten a két település viszonya megrekedt egy több várost érintő megállapodás aláírásánál, míg két kerületpáros esetében harmonikus és szoros kooperáció tapasztalható. A két város közötti viszony reciprokatív fázisban található, a kapcsolatok elmélyülésére jelenleg nincsen kilátás.

3.3. ASSZOCIATÍV FÁZISÚ VÁROSKAPCSOLATOK

3.3.1. GYENGE KAPCSOLAT

Bécs és Varsó közötti diplomáciai viszony, az előző városkapcsolatokhoz képest jóval gyengébbnek ítéltető. A két város csak fővárosi szinten van vagy volt egymással kapcsolatban:

⁹ Budapest Főpolgármesteri Hivatal nemzetközi referensének szóbeli kiegészítése, továbbá Prága nemzetközi kapcsolatokért felelős osztályának hivatalos honlapja szerint: http://zahranicnivztahy.praha.eu/jnp/cz/partnerska_mesta/index.html

¹⁰ Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzatának referensének szóbeli kiegészítése.

- *2001: Együttműködési szándék:*

A két város 4 évre kötött szerződésében együttműködési szándékukat fejezték ki az európai integráció, a kommunikáció, a kultúra és környezetvédelem területén [6].

- *2009: Katasztrófavédelmi Egyezmény: Kölcsönös segítségnyújtás vészhelyzet esetén. (Bővebben lásd 3. fejezet).*

Az együttműködési megállapodásokon kívül 2010-ben került sor egy hivatalos találkozóra Bécs és Varsó városvezetői között, amikor a felek szándékukat fejezték ki a metropoliszok szorosabb gazdasági együttműködése érdekében [7]. A 2001-ben kötött, 4 évre szóló és a 2010-ben kifejezett együttműködési szándék óta azonban nincs előrelépés Bécs és Varsó kapcsolatában¹¹, a kerületek szintjén pedig egyáltalán nem figyelhető meg kooperáció. A két város közötti együttműködés jelenleg inkább szimbolikus jelentőségű, amely O'Toole rendszerében az asszociatív fázist jelenti, azonban szándék többször mutatkozott a városok felől a kooperáció fejlesztésére. Úgy tűnik, Bécs Lengyelországban elsősorban Krakkóval kíván szorosabban együttműködni, amelyet a testvérvárosi kapcsolat megkötése is jelez (*lásd. 1. ábra*). Vélhetően az osztrák főváros történelmi és kulturális szempontokat figyelembe véve jobban kötődik Krakkóhoz, mint Varsóhoz.

Bécs és Prága között szintén csak egy megállapodás, a Katasztrófavédelmi Egyezmény van hatályban. Habár a két város kifejezte (nem írásba foglalt) szándékát a jövőbeli szorosabb együttműködés érdekében, körülbelül két évtizede nem sikerült előrelépni az ügyben [8]. Mindenesetre a szakmai tapasztalatcserék és a delegációk látogatása folyamatos a két város között. Valamivel aktívabb a kooperáció a két város között a kerületek szintjén, habár csak két kerületpáros kooperációja figyelhető meg. Bécs I. kerülete (Innere Stadt) és Prága I. kerülete, valamint Bécs XIV. kerülete (Penzing) és Prága VI. kerülete között folyamatos a tapasztalatcsere és az együttműködés többek között a kultúra, a szociális ügyek, a környezetvédelem és a közlekedés terén [9]. A két főváros közötti kooperáció már régóta nem mutatott fejlődést, így jelenleg egyértelműen asszociatív kapcsolatról beszélhetünk, csupán két kerületpáros esetében tapasztalhatunk reciprokativ fázisú kapcsolatot. Az osztrák főváros diplomáciai prioritása Csehországban sem elsősorban a főváros, hanem a földrajzilag közelebb eső Brno felé irányul, amellyel testvérvárosi kapcsolatot is ápol (*lásd. 1. ábra*).

¹¹ A bécsi nemzetközi referens szóbeli elmondása szerint a varsói Bécs Képviselői Iroda bezárásával némileg vissza is lépett a két város kapcsolata.

3.3.2. BILATERÁLIS KAPCSOLAT HIÁNYA

A fejezet elején említett több várost érintő nyilatkozatok által van csak kapcsolatban Prága és Varsó fővárosi önkormányzata, amelyek szerint a két város a kultúrát, közigazgatást és városfejlesztést, illetve az európai uniós alapok forrásait illetően folytat tapasztalatcserét és tesz erőfeszítést az együttműködésre. Mivel a városi ügyeket és problémákat érintő megegyezés megkötésére már több, mint 10 éve került sor és azóta nem újítták meg azt, illetve a két város között sem született bilaterális megegyezés, ezért a két főváros kooperációs szintje igen csekélynek tekinthető. Prága és Varsó között tulajdonképpen 1990 óta nem volt érvényben egyetlenegy bilaterális együttműködési megállapodás sem, amelynek nincsen különösebb indoklása¹². Kerületi szinten sem figyelhető meg kapcsolat a két főváros között. O'Toole besorolása szerint Prága és Varsó viszonya asszociatív fázisban található jelenleg, amely csak a két fentebb említett nyilatkozatban foglaltaknak köszönhető. Ha csak a bilaterális városi kooperációt tekintjük mérvadónak O'Toole fázis beosztásánál, akkor Prága és Varsó kapcsolata tulajdonképpen nem értelmezhető azon belül, hiszen nincsen hivatalos összeköttetés közöttük.

ÖSSZEGRÉS

Az önkormányzati diplomácia, de különösen a városdiplomácia globális és európai uniós léptékben történő felértékelődésének, valamint átalakulásának fényében a kutatás releváns konklúziót tartalmaz a közép-európai térségre vonatkozóan. A tanulmány kutatási eredményei a társadalomföldrajzi városi vizsgálatokban „uralkodó” gazdasági szempont mellett a politikai-(város)diplomáciai aspektust hivatottak érzékeltetni, valamint rámutatni a kutatási terület hasznosíthatóságára a diszciplínán belül.

A vizsgálat eredményei alapján a Budapest, Bécs, Prága és Varsó közötti diplomáciai kapcsolatok igen gyengének tekinthetők. A Bécs és Budapest közötti kooperáció nevezhető csak igazán szorosnak, amely már nem csak kulturális, hanem gazdasági területet is érint. Az osztrák és a magyar főváros viszonyán túl még Budapest és Varsó együttműködése tekinthető jelentősnek. E két város kapcsolatánál időbeli távot tekintve is előrelépések tapasztalhatók a kooperáció kiszélesítésében. A rendszerváltás után a közös szocialista örökség láthatólag nem jelentett olyan kohéziós erőt, amely szorosabb együttműködésre készítette volna Budapestet, Prágát és Varsót, helyette Bécs és Budapest történeti távlatba visszatekintő kapcsolata élénkült fel. A helyzet jelenlegi állása szerint a négy város közötti kooperáció potenciális

¹² Prágai nemzetközi referens e-mail-ben történt tájékoztatása alapján.

közvetítőjévé Budapest léphetne elő, amely a többi vizsgált településsel fővárosi és/vagy kerületi szinten aktív együttműködéseket folytat.

A fővárosok partnervárosi hálózata, illetve az egymás között fennálló diplomáciai kapcsolataik is arra mutatnak, hogy a vizsgált városok inkább a közép-európai térségen kívüli városokkal való kooperációt helyezik előtérbe. Érdekes a kontraszt, ha a térség államai közötti diplomáciai viszonyt összehasonlítjuk a fővárosok városdiplomáciájával. Amilyen szoros a Visegrádi Együttműködés országainak kapcsolata, olyan érdektelennek mutatkoznak egymás iránt az érintett fővárosok. Ennek kapcsán kérdésként merülhet fel, hogy a fővárosok – figyelmen kívül hagyva az állami szint nemzetközi prioritásait – egyszerűen saját érdekeiket követik, vagy éppen az állami diplomácia kiegészítéseként próbálnak más térségek városai felé nyitni? Annyi bizonyos, hogy egy koherensen együttműködő Közép-Európához nem csak az országok, de az önkormányzati diplomácia legjelentősebb szereplői, a fővárosok szoros kooperációja is szükségeltetik. Saját és közös térségi versenyképességük növelése érdekében Budapest, Bécs, Varsó és Prága hosszú távú célja kell, hogy legyen a régiós fővárosok közötti kulturális és gazdasági együttműködés megteremtése.

IRODALOM

- CHUNG, M., MASCITELLI, B.** (2008): The Role of Sister City Relationships in the Enhancement of Trade: Latrobe City (Australia) and Taizhou (China). Global Business and Technology Association Tenth International Conference. Global Business and Technology Association. New York, N.Y. pp. 232-238.
- CLARKE, N.** (2011): Globalising Care? Town Twinning in Britain since 1945. Geoforum, 42. pp. 115–125.
- CREMER, R. D. ET AL** (2001): International Sister-Cities. Bridging the Global-Local Divide. American Journal of Economics and Sociology, (60.) 1. pp. 377-401.
- CROSS, B.** (2010): Sister Cities and Economic Development: A New Zealand Perspective. Transylvanian Review of Administrative Sciences, 30. pp. 104-117.
- ECONOMIST INTELLIGENCE UNIT** (2012): Hot Spots /Benchmarking Global City Competitiveness/. London, 35. p.
- ENYEDI GY.** (1995): Városverseny, várospolitika, városmarketing. Tér és Társadalom, (9.) 1-2, pp. 1-3.
- ENYEDI GY.** (1997): A sikeres város. Tér és Társadalom, (11.) 4, pp. 1-3.

- FURMANKIEWICZ, M.** (2005): Town-twinning as a Factor Generating International Flows of Goods and People – The Example of Poland. *BELGEO*, 1-2. pp. 145-162.
- GICZI J. – SIK E.** (2004): A települések kapcsolati tőkéjének egy típusa – a testvértelepülések. *Szociológiai Szemle*, 1. pp. 34-54.
- HANDLEY, S.** (2006): Take Your Partners. *The Local Authority Handbook on International Relationships*. Local Government International Bureau, London, 25. p.
- MÉREY ZS.** (2011): Önkormányzati kapcsolatok – városdiplomácia. In: Nyusztay L. (szerk.): *Szakdiplomáciai Tanulmányok*. Budapest, pp. 261-289.
- NZ INSTITUTE OF ECONOMIC RESEARCH** (2003): Report to Sister Cities New Zealand. Wellington, 44. p.
- NYUSZTAY L.** (2011): *Szakdiplomáciai Tanulmányok*. Budapesti Gazdasági Főiskola Külkereskedelmi Kar, Budapest, 319 p.
- O'TOOLE, K.** (2001): Kokusaika and Internationalisation: Australian and Japanese Sister City Type Relationships. *Australian Journal of International Affairs*, 55. 3. pp. 403-419.
- PLUIJM, R. VAN DER** (2007): *City Diplomacy: The Expanding Role of Cities in International Politics*. Netherlands Institute of International Relations Clingendael, The Hague, 42. p.
- RAMASAMY, B. – CREMER, R. D.** (1998): Cities, Commerce and Culture: The Zealand and Asia. *Journal of the Asia Pacific Economy*, 3. (3), pp. 446-461.
- SHEN, J.** (2011): Urban Competitiveness and Urban Governance in the Globalizing World. *Asian Geographer*, (23.) 1-2, pp. 19-36.
- UN-HABITAT** (2013): *State of the World Cities 2012/2013, Prosperity of Cities*. Routledge, New York, 184. p.
- ZELINSKY, W.** (1991): The Twinning of the World: Sister Cities in Geographic and Historical Perspective. *Annals of the Association of American Geographers*, 81. (1), pp. 1-31.

INFORMÁCIÓKÉRÉSEK

- BELVÁROS-LIPÓTVÁROS BUDAPEST FŐVÁROS V. KERÜLET ÖNKORMÁNYZATA*, Kulturális Tanácsnoki Titkárság, referens
- BUDAFOK-TÉTÉNY, BUDAPEST XXII. KERÜLET POLGÁRMESTERI HIVATAL*, Polgármesteri Kabinet, idegenforgalmi és turisztikai ügyintéző
- BUDAPEST FŐPOLGÁRMESTERI HIVATAL*, Főpolgármesteri Iroda, Nemzetközi Kapcsolatok Csoport, nemzetközi referens
- BUDAPEST FŐVÁROS I. KERÜLET POLGÁRMESTERI HIVATAL*, Külkapcsolati referens

BUDAPEST, BÉCS, PRÁGA ÉS VARSÓ KÖZÖTTI VÁROSDIPLOMÁCIAI KAPCSOLATOK

BUDAPEST FŐVÁROS III. KERÜLET ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER ÖNKORMÁNYZAT, Polgármesteri Titkárság, önkormányzati főtanácsadó

BUDAPEST FŐVÁROS VI. KERÜLET TERÉZVÁROSI POLGÁRMESTERI HIVATAL, alpolgármesteri koordinátor

BUDAPEST FŐVÁROS XI. KERÜLET ÚJBUDA ÖNKORMÁNYZATA POLGÁRMESTERI HIVATAL, ügyintéző

BUDAPEST II. KERÜLETI POLGÁRMESTERI HIVATAL, Polgármesteri Kabinet, alpolgármesteri referens

BUDAPEST JÓZSEFVÁROSI POLGÁRMESTERI HIVATAL, Humánkapcsolati Iroda, irodavezető

MAGISTRATSDIREKTION DER STADT WIEN, Geschäftsbereich Europa und Internationales, Stabsstelle Internationale Strategie und Koordination, Stv. Stabstellenleiterin

PRAGUE CITY HALL; International Relation Unit; Department of Culture, International Relations and Tourism; Foreign Relations Specialist

VARSO ÖNKORMÁNYZATÁNAK ONLINE INFORMÁCIÓKÖZPONTJA: <http://warszawa19115.pl>